

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

Ispitna knjižica 1

FIL.56.HR.R.K1.16

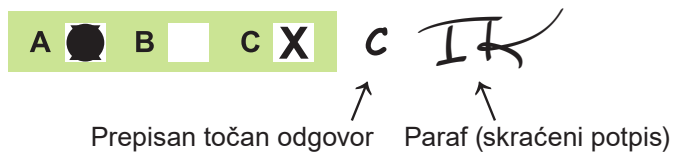

53246

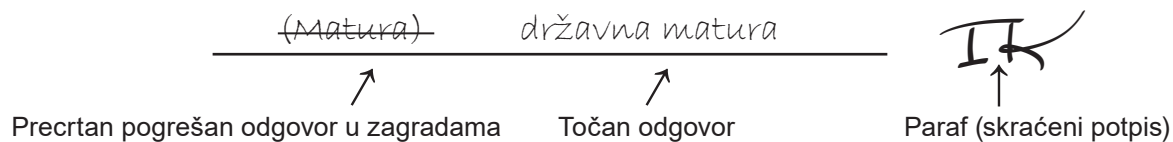
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

Zadatci se nalaze u dvjema ispitnim knjižicama. Redoslijed rješavanja birajte sami.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 16 stranica, od toga 4 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Kako se naziva filozofska disciplina koja propituje probleme postojanja i ustrojstva zbilje?

- A. etika
- B. estetika
- C. ontologija
- D. gnoseologija

(1 bod)

2. Koji od navedenih pojmova **ne pripada** Aristotelovim kategorijama ili najvišim rodovima?

- A. relacija
- B. kvaliteta
- C. dijalektika
- D. supstancija

(1 bod)

3. Koji je spoznajno-teorijski pravac zastupao i sustavno razvijao John Locke?

- A. kriticism
- B. empirizam
- C. skepticizam
- D. racionalizam

(1 bod)

4. Pozorno pročitajte iskaz.

Ptica na stijeni bijele je boje.

Kojoj vrsti sudova prema Immanuelu Kantu pripada navedeni iskaz?

- A. analitičkim apriornim sudovima
- B. sintetičkim apriornim sudovima
- C. analitičkim aposteriornim sudovima
- D. sintetičkim aposteriornim sudovima

(1 bod)

5. Kako se naziva vrsta etike koja propisuje univerzalna načela ili načine moralnoga djelovanja koji vrijede za sve ljude?

- A. metaetika
- B. normativna etika
- C. deskriptivna etika
- D. profesionalna etika

(1 bod)

6. Prema kojemu se od navedenih kriterija prosuđivanja ispravnosti moralnoga djelovanja utilitaristička etika Johna S. Milla razlikuje od hedonističkoga utilitarizma J. Benthama?

- A. prema trajanju ugone
- B. prema kvaliteti ugone
- C. prema kvantiteti ugone
- D. prema izvjesnosti ugone

(1 bod)

7. Što je prema Kantovoj etici nužan uvjet koji trebaju zadovoljiti subjektivne maksime da bi bile priznate kao opravdani moralni zahtjevi?

- A. korisnost
- B. izvornost
- C. poopćivost
- D. popularnost

(1 bod)

Filozofija

8. Koji pojam u filozofiji politike Jeana J. Rousseaua označava očitovanje suverene volje?

- A. volja svih
- B. opća volja
- C. dobra volja
- D. pojedinačna volja

(1 bod)

9. Kako se naziva moralna i politička vrednota uzajamne potpore i podrške potrebitima kojom se pokazuje da njihova trenutna nevolja nije samo i jedino njihov problem?

- A. legitimnost
- B. patriotizam
- C. solidarnost
- D. konformizam

(1 bod)

10. Što je prema kontraktualističkim teorijama ili teorijama društvenoga ugovora temeljno načelo opravdanja političkoga poretka?

- A. prisila drugih
- B. božja providnost
- C. osobni pristanak
- D. prirodnost poretka

(1 bod)

II. Zadatci povezivanja

U sljedećim zadatcima **svaki** sadržaj označen brojem povežite **samo s jednim** odgovarajućim sadržajem koji je označen slovom.

Dva sadržaja označena slovom ne mogu se povezati.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

11. Svaki navedeni ontološki pojam povežite s odgovarajućim značenjem.

1. determinizam
2. hilemorfizam
3. teleologija
4. panteizam

- A. stajalište prema kojemu egzistencija prethodi esenciji
- B. stajalište prema kojemu su Bog i priroda istovjetni
- C. stajalište prema kojemu svaki događaj ima nužan uzrok u prethodnome stanju stvari
- D. stajalište prema kojemu je svijet u cjelini sačinjen ili svodiv na materiju ili fizikalne procese
- E. stajalište prema kojemu svako biće ima određenu svrhu u skladnoj cjelini svijeta
- F. stajalište prema kojemu je svako pojedinačno biće jedinstvo materije i forme

(1 bod)

12. Svakoga navedenoga filozofa povežite s karakterističnom tvrdnjom njegova spoznajno-teorijskoga učenja.

1. David Hume
2. George Berkeley
3. Immanuel Kant
4. René Descartes

- A. *Bez osjetilnosti ne bi nam bio dan ni jedan predmet, a bez razuma ne bi se ni jedan pomišljao. Misli bez sadržaja su prazne, zorovi bez pojmova su slijepi.*
- B. *Čovjek je mjera svih stvari, onih koje jesu da jesu, onih koje nisu da nisu.*
- C. *Jer što se tiče onoga što se govori o apsolutnom postojanju nemislećih stvari, neovisno o tome jesu li opažene, to se čini potpuno nerazumljivo. Njihovo esse jest percipi.*
- D. *Budući da je duša, besmrtna i mnogo puta rođena, vidjela sve stvari koje postoje ovdje i u podzemnom svijetu, (...) ne treba se čuditi što se može prisjetiti kreposti i svega ostaloga što je već ranije znala.*
- E. *I budući da mi je bilo jasno da je ova istina mislim, dakle jesam tako čvrsta i tako pouzdana da je ni najpretjeranije pretpostavke skeptika nisu u stanju uzdrmati, prosudio sam da je bez pomišljanja mogu prihvatiti kao prvo načelo filozofije koju sam tražio.*
- F. *Kad se pita koja je priroda svih naših zaključivanja o činjenicama, čini se da je pravi odgovor da se ona temelji na odnosu uzroka i posljedice. A kad se pita što je temelj svih naših zaključivanja i zaključaka o tom odnosu, može se odgovoriti jednom riječju: iskustvo.*

(1 bod)

III. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

13. Koji filozofski pojam označava ono po čemu je biće upravo takvo kakvo jest, a ne neko drugo biće?

(1 bod)

14. Pozorno pročitajte iskaz.

Pojam voće je samo riječ kojoj ne odgovara nikakav sadržaj u stvarima. Postoje samo pojedinačne stvari kao što su jabuke, kruške, šljive.

Kako se prema srednjovjekovnoj raspravi o univerzalijama ili ontološkome odnosu općega i pojedinačnoga naziva stajalište sadržano u navedenome iskazu?

(1 bod)

15. Kako se naziva spoznajno-teorijski pojam koji nasuprot mnijenju označava istinito i opravdano vjerovanje?

(1 bod)

Filozofija

16. Pozorno pročitajte iskaz.

Zbog toga što sunce sija, istina je kad kažem da sunce sija.

Kako se naziva teorija istine prema kojoj je navedeni iskaz istinit?

(1 bod)

17. Kako se u etici i u svakodnevnome govoru označava subjektivna moralna svijest kojom se prosuđuje vlastito djelovanje te shodno tomu osjeća grižnja ili ponos?

(1 bod)

18. Kako se naziva moralna i politička vrednota prema kojoj se podjela zajednički stvorenih dobara, među ljudima približno jednakih mogućnosti i potreba, treba prije svega voditi načelom razmjernosti u zaslugama?

(1 bod)

IV. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan, dva ili tri boda.

- 19.** Ukratko objasnite kriterije etičkoga prosuđivanja moralnoga djelovanja prema etici vrline, deontološkoj etici i konzekvencionalističkoj etici.

1. etika vrline: _____

_____ (1 bod)

2. deontološka etika: _____

_____ (1 bod)

3. konzekvencionalistička etika: _____

_____ (1 bod)

Filozofija

20. Ukratko objasnite tri specifična obilježja liberalno-demokratskoga političkog poretka.

1. prvo obilježje: _____

(1 bod)

2. drugo obilježje: _____

(1 bod)

3. treće obilježje: _____

(1 bod)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica